

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Nihat ERGÜN

Bakan

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

ANKARA

İstanbul, 6 Ocak 2010

Ref: TB/kt//10-5

Sayın Bakanım,

TÜSİAD Şirket İşleri Komisyonu, toplumsal ve endüstriyel gelişimin sağlanmasında sınai hakların korunmasına ve ilgili mevzuatların AB müktesebatı ile uyumlu olmasına büyük bir önem vermektedir.

Bu bağlamda, sınai haklar alanında yer alan tasarımların korunmasının, “Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Tasarısı”nın amaç ve kapsamını içeren 1. maddesinde isabetle işaret edildiği şekilde yaratıcılığın ve yenilikçiliğin teşviki ile rekabet ortamının iyileştirilmesinin yanı sıra ülkemiz sanayisinin gelişmesi için de büyük önem taşıdığına inanmaktadır. T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde kurulan Türk Tasarım Danışma Konseyi çalışmaları da bu doğrultuda Komisyonumuzca yakından takip edilerek, çalışmalarına destek verilmektedir.

TÜSİAD Şirket İşleri Komisyonu’na bağlı Fikri Haklar Çalışma Grubu tarafından “Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Tasarısı”nın incelenmesi neticesinde TÜSİAD Görüşü hazırlanmıştır. Görüş içerisinde öncelikli olarak belirtilmek istenen bazı noktalar aşağıda yer almaktadır:

- Tasarı’nın madde 1/3(b) düzenlemesi uyarınca; bir tasarım, Türkiye’de kamuya sunulmuş olması halinde tescilsiz tasarım olarak koruma altında olacaktır. Bu düzenlemeye uygun olarak, 39/2 maddesinin, tasarımın “Türkiye’de” kamuya ilk sunulduğu tarih olarak düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz.
- Tasarı’nın 7/1 maddesinde, “ayırt edicilik vasfına” ilişkin yapılan düzenlemede 554 sayılı KHK’nın 7/1 maddesinde yer alan “belirgin farklılık” yerine “farklılık” ifadesine yer verilmiştir. Bu anlamda, ülkemiz açısından taklit ve kötü niyetli tasarımların kolaylıkla tescil alabilmesinin yolunu açılmaması için “belirgin farklılık” kriteri korunmalıdır.
- Tasarı’nın 14/1 ve 14/5 maddelerinde çalışanların tasarımlarına ilişkin hükümlerin uygulamada çıkabilecek sorunlar göz önünde bulundurularak bildirim süreleri ve işverenin çalışana bildirim yapması konusunda ne şekilde yardımda bulunabileceğine dair açık ve net bir düzenlemeye yer verilmelidir. Ayrıca Tasarı’nın 16/2 maddesinde 554 sayılı KHK’nın 14 üncü maddesine paralel olarak tarafların anlaşmazlık halinde bedel tespitini mahkemeden talep edebilmelerinin mümkün olduğu belirtilmelidir.

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul – Türkiye

Ankara: İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara – Türkiye

Brüksel: 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels – Belgium

Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C. 20037 - USA

Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany

Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris – France

Pekin: Beijing Lufthansa Centre, Office C-319, Beijing 100016, P. R. China

Tel: +90 (212) 249 19 29

Tel: +90 (312) 468 10 11

Tel: +32 (2) 736 40 47

Tel: +1 (202) 776 77 70

Tel: +49 (30) 288 786 300

Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Tel: +86 (10) 6462 2066

Faks: +90 (212) 249 13 50

Faks: +90 (312) 428 86 76

Faks: +32 (2) 736 3993

Faks: +1 (202) 776 77 71

Faks: +49(30) 288 786 399

Faks: +33 (1) 44 43 55 46

Faks: +86 (10) 6462 2067

e-mail: tusiad@tusiad.org

e-mail: ankoffice@tusiad.org

e-mail: bxloffice@tusiad.org

e-mail: usoffice@tusiad.us

e-mail: berlinoffice@tusiad.org

e-mail: parisoffice@tusiad.org

e-mail: tusiad.china@euccc.com.cn

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

- Tasarı'nın 18 inci maddesinde düzenlenen şekli ile çalışanların tasarımları üzerinde işverenin hak sahibi olacağına ilişkin hükmün öğretim elemanlarına da uygulanması, ilgili düzenlemelerin ruhu ile bağdaşmamaktadır.
- 554 sayılı KHK'nın 26 ıncı maddesi uyarınca zorunlu tutulan tarifname verilmesi; Tasarı'nın 28. maddesinde başvuruçunun inisiyatifine bırakılmıştır. Aynı maddede, tarifnamenin koruma kapsamı dışında bırakılmış olduğu da hüküm altına alınmıştır. Bir tasarımın görsel anlatım ile yansıtılması mümkün olmayan görünüm özelliklerinin tarifinde kullanılması ve tasarımın diğer tasarımlardan farklı yönlerini ifade etmesi sebebiyle tarifnamenin verilmesinin zorunlu tutulması ve koruma kapsamına alınması gerekmektedir.
- 554 sayılı KHK'nın 9 uncu maddesinde yer alan "Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı tasarımlar koruma kapsamı dışındadır." hükmü Tasarı'nın 10 uncu maddesinde korunmuştur. Bu hususa, incelemenin kriterlerinin belirlendiği 35 inci maddede değinilmesi kanımızca hatalıdır. Zira başvuru aşamasında kamu düzenine ve genel ahlaka aykırılık incelemesi yapılmasını zorunlu kılan bu düzenleme, benzer başvuruların, nesnel ölçütlerle açıklanamayacak biçimde farklı sonuçlanmasına neden olacaktır. Diğer yandan inceleme yapılırken sanatsal ifade özgürlüğünü sınırlayacak sonuçlar doğmaması konusunda dikkatli olunmalıdır. Ancak bu muğlak kavramların yorumlanma ve dolayısıyla somut olaya uygulanma biçimi bakımından bir kriter koymak imkanı bulunmamaktadır. Anılan nedenlerle 35 inci madde'den ilgili kısmın çıkarılması önerilmektedir. Tasarı ile Enstitü'ye re'sen yapılacak inceleme esnasında, harcıalem tasarımlar için yapılan başvuruları reddetme yetkisi verilmesi ise önemli bir adım olacaktır. Yapılan başvurular arasında son derece sıradan ve harcıalem tasarımlar da mevcuttur, bu tip başvurular bakımından TPE'ye başvuruyu re'sen reddetme imkanı tanınmalıdır.
- Dava açılmayacak kişilere ilişkin 63 üncü madde'nin ikinci fıkrasının taklit mal satımını destekler mahiyette olması sebebiyle kaldırılması gerekmektedir.

"Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Tasarısı"nın hakkında madde önerileri ve gerekçelerini içeren TÜSİAD Görüşünü ekli dokümanda bilgilerinize arz eder, saygılarımı sunarım.

(Orijinali imzalıdır.)

Tayfun BAYAZIT
TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi ve
Şirket İşleri Komisyonu Başkanı

Ek: "Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Tasarısı"na ilişkin TÜSİAD Görüşü

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul – Türkiye

Ankara: İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara – Türkiye

Brüksel: 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels – Belgium

Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C. 20037 - USA

Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany

Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris – France

Pekin: Beijing Lufthansa Centre, Office C-319, Beijing 100016, P. R. China

Tel: +90 (212) 249 19 29

Tel: +90 (312) 468 10 11

Tel: +32 (2) 736 40 47

Tel: +1 (202) 776 77 70

Tel: +49 (30) 288 786 300

Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Tel: +86 (10) 6462 2066

Faks: +90 (212) 249 13 50

Faks: +90 (312) 428 86 76

Faks: +32 (2) 736 3993

Faks: +1 (202) 776 77 71

Faks: +49(30) 288 786 399

Faks: +33 (1) 44 43 55 46

Faks: +86 (10) 6462 2067

e-mail: tusiad@tusiad.org

e-mail: ankoffice@tusiad.org

e-mail: bxloffice@tusiad.org

e-mail: usoffice@tusiad.us

e-mail: berlinoffice@tusiad.org

e-mail: parisoffice@tusiad.org

e-mail: tusiad.china@euccc.com.cn

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

ŞİRKET İŞLERİ KOMİSYONU

FİKRİ HAKLAR ÇALIŞMA GRUBU

**“TASARIMLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN
TASARISI”NA İLİŞKİN**

TÜSİAD GÖRÜŞÜ

TS/ŞİB/09-87

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TASARI METNİ	TÜSİAD GÖRÜŞÜ
TASARIMLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN TASARISI	<u>ENDÜSTRİYEL</u> TASARIMLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

Gereke: “Endüstriyel” teriminin tasarım korumasına kattığı “tekrarlanabilme” özelliği uygulamada yer bulmadığı takdirde tasarım koruması amacı dışında kalan ürünler için tescil engellenemeyecek, anlık görünümünün tescili sebebiyle üçüncü kişilerin haklarının güvenliği açısından tehlike oluşacaktır.

Amaç ve kapsam MADDE 1- ... (3) Tasarım; a) Bu Kanun hükümleri uyarınca tescil edilmiş olması halinde tescilli tasarım, b) Bu Kanun hükümleri uyarınca Türkiye’de kamuya sunulmuş olması halinde tescilsiz tasarım, olarak korunur.	
--	--

Gereke: Bu hükümle 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname’den (554 sayılı KHK) farklı olarak tescilsiz tasarımlar da koruma kapsamına alınmıştır. Bu hükümde, tescilli tasarımların korunması tescilin yapılmış olması şartına bağlı kılınmışken, tescilsiz tasarımların korunmasının şartı Türkiye’de kamuya sunulmuş olmalarıdır. Bu kriterin, Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Tasarısı’nın (Tasarı) ilgili diğer hükümlerine de aynen yansıtılması gerekmektedir (bkz. Madde 39/2).

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Tanımlar	Tanımlar
MADDE 2- ... h) Tasarım: Bir ürünün tümü veya bir parçasının ya da üzerindeki süslemenin çizgi, şekil, biçim, renk, doku veya malzeme gibi özelliklerinden kaynaklanan görünümünü, ...	MADDE 2- ... h) Tasarım: Bir ürünün <u>tümünün</u> veya bir parçasının <u>ya da veya</u> üzerindeki süslemenin çizgi, şekil, biçim, renk, doku veya malzeme gibi özelliklerinden kaynaklanan görünümünü, ...

Gerekçe: Hükümde, tasarım korumasının, görünüme ilişkin olduğu düzenlenmiştir. KHK madde 3/a'da yer alan insan duyuları ile algılanabilme niteliği madde kapsamından çıkarılmış ancak bunun gerekçesi açıkça belirtilmemiştir. Bu tanıma göre ürünün kendisi tasarım haline gelebilir. Oysa tasarımda ürünün kendisi değil, görünümle ilgili fikri ürün korunur. Bir ürünün “tümü” ifadesi yerine “tümünün” ifadesinin kullanılması, ürünün kendisinin tasarım haline gelmesini engelleyebilecektir.

Koruma şartları	Koruma şartları
MADDE 5- (1) Tasarım, yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olması şartıyla bu Kanunla sağlanan haklar kapsamında korunur. (2) Bileşik bir ürünün bileşen parçasının tasarımı, ancak aşağıdaki şartları sağlıyorsa yeni ve ayırt edici niteliğe sahip kabul edilir. a) Bileşen parça, bileşik ürüne takıldığında, bileşik ürünün normal kullanımında görünür durumda olması, b) Bileşen parçanın görünür durumda olan özelliklerinin yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarını karşılaması. ...	MADDE 5- (1) <u>Bir</u> tasarım, yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olması <u>şartıyla halinde bu Kanun sağlanan haklar kapsamında korunur.</u> (2) ~~Bileşik bir ürünün bileşen parçasının tasarımı, ancak aşağıdaki şartları sağlıyorsa yeni ve ayırt edici niteliğe sahip kabul edilir~~ <u>Bileşik ürünlerin, bileşen parçaları için de bu madde hükmü uygulanır.</u> a) ~~Bileşen parça, bileşik ürüne takıldığında, bileşik ürünün normal kullanımında görünür durumda olması,~~ b) ~~Bileşen parçanın görünür durumda olan özelliklerinin yenilik ve ayırt edici nitelik şartlarını karşılaması.~~ ...

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Gereke: Maddenin birinci fıkrasında, “tasarımlara yeni ve ayırt edicilik şartıyla korunma sağlanacağı” yönünde bir ifadenin kullanılması başvuru sırasında yenilik ve ayırt edicilik incelemesi yapılacağına dair bir yanılığı doğmasına sebep olabilecektir, bu nedenle hükmün belirtilen şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Tasarımın bu maddesi ile normal kullanımda görünmeyen bileşen parçaların koruma kapsamından çıkarıldığı görülmektedir. Bu hüküm özellikle, yedek parça tasarımlarının tasarım mevzuatıyla korunmaması sonucunu doğurması bakımından önemlidir.

Diğer yandan bir tasarımın, normal kullanımda görünür olup olmaması kullanıldığı bir bileşik ürüne göre değişiklik gösterebilir. Bunun sonucunda benzer nitelikteki tasarımların bazılarında koruma verilirken bazıları sırf görünür olmadıkları nedeniyle koruma dışında kalacaktır. Bu durum, adil olmayan sonuçların doğmasına neden olabilecektir. Düzenlemenin bu husus da göz önünde bulundurularak gözden geçirilmesinde fayda bulunmaktadır.

Ayırt edici nitelik	Ayırt edici nitelik
<p>MADDE 7-</p> <p>...</p> <p>b) Tescilsiz tasarım için, tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce,</p> <p>kamuya sunulmuş herhangi bir tasarımın, aynı kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenimden farklıysa bu tasarımın ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir.</p> <p>...</p>	<p>MADDE 7-</p> <p>...</p> <p>b) Tescilsiz tasarım için, tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce,</p> <p>kamuya sunulmuş herhangi bir tasarımın, aynı kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenimden <u>farklıysa belirgin bir farklılık olması halinde</u> bu tasarımın ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilir.</p> <p>...</p>

Gereke: Tasarıda ayırt edici niteliğin saptanma yönteminde köklü değişikliğe gidildiği görülmektedir. 554 sayılı KHK’da iki tasarımın genel görünümünde “belirgin farklılık” olması aranırken, Tasarıda “farklılık” bulunması yeterli görülmüştür. Kanımızca “belirgin farklılık” kriterinin korunması yerinde olacaktır. 554 sayılı KHK’nın 7/1 maddesi, bir tasarımının “ayırt edici” niteliğini incelerken; bir tasarımın bilgilendirilmiş kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenim ile kıyaslamaya konu olacak tasarımın yine aynı kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenim arasında belirgin bir farklılık olmasını aramaktadır. Buna karşılık, Tasarıya baktığımızda, 12 Aralık 2001 tarih ve 6/2002 sayılı Topluluk

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Tasarımları Hakkında Konsey (AB Konseyi) Tüzüğü'ne (Tüzük) uygun olan “belirgin farklılık” yerine sadece “farklılık” olması şeklinde değişiklik yapılmış olduğu görülmektedir. Bunun sonucunda hiç şüphesiz, küçük farklılıklar ile yeni bir tasarımın ortaya çıkarılması ve tescil alınması mümkün olacaktır. Bu anlamda, söz konusu düzenleme, ülkemiz açısından taklit ve kötü niyetli tasarımların kolaylıkla tescil alabilmesinin yolunu açabilecek niteliktedir.

Korumanın kapsamı	Korumanın kapsamı
MADDE 9- (1) Tasarım hakkı ile sağlanan korumanın kapsamına, bilgilenmiş kullanıcı üzerinde farklı bir genel izlenim yaratmayan bütün tasarımlar girer. ...	MADDE 9- (1) Tasarım hakkı ile sağlanan korumanın kapsamına, bilgilenmiş kullanıcı üzerinde ~~farklı~~ <u>belirgin farklılığı olan</u> bir genel izlenim yaratmayan bütün tasarımlar girer. ...

Gerekçe: Bu madde de yer alan ve “farklılık” kriteri konusundaki görüşler için bkz. madde 7.

Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı tasarımlar	
MADDE 10- (1) Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı tasarımlar koruma kapsamı dışındadır.	

Gerekçe: Her ne kadar bu düzenleme mevcut uygulamayla örtüşüyorsa da kamu düzeni ve genel ahlak kavramlarının içeriği muğlak ve görecelidir. İlgili değerlendirmeler için bkz. madde 35.

Hak sahipliği	Hak sahipliği
MADDE 12- (1) Tasarım hakkı, tasarımcıya veya onun haleflerine aittir. (2) Tasarımın birden fazla kimsenin yaratıcı ortak çaba ve katkılarıyla	MADDE 12- (1) Tasarım hakkı, tasarımcıya veya onun haleflerine aittir. (2) Tasarımın birden fazla kimsenin yaratıcı ortak çaba ve katkılarıyla

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

meydana getirilmiş olması halinde, taraflar arasında aksine bir anlaşma yoksa tasarımcıların tasarım üzerinde ortak hak sahibi oldukları kabul edilir. Bu durumda tasarımcıların tasarım üzerindeki hakları tasarımın tamamına yaygın olup tasarım üzerinde bir paylaşma yapılamaz.

meydana getirilmiş olması halinde, taraflar arasında aksine bir anlaşma yoksa tasarımcıların tasarım üzerinde elbirliği halinde mülkiyet hükümleri çerçevesinde ortak hak sahibi oldukları kabul edilir. Bu durumda tasarımcıların tasarım üzerindeki hakları tasarımın tamamına yaygın olup tasarım üzerinde bir paylaşma paylaşım yapılamaz.

Gereke: 554 sayılı KHK’da, birden fazla tasarımcının mevcut olması halinde bu kişilerin müşterek mülkiyet hükümleri çerçevesinde hak sahibi oldukları düzenlenmekteydi. 2004 tarihli yeni Medeni Kanun’da “paylı mülkiyet” olarak adlandırılan müşterek mülkiyet hükümleri çerçevesinde, tasarımcıların her biri tasarım üzerinde bir paya sahipti ve bu pay üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmak hakkını haizdi. Paydaşlardan birinin payını devretmek istemesi halinde de diğer paydaşların önalım hakkına sahip olacağı kabul edilmekteydi.

Tasarıda ise payların belli olduğu paylı mülkiyetten vazgeçilerek, ortakların paylarının belli olmayıp, her birinin hakkının tasarımın tamamına yaygın olduğu elbirliği halinde mülkiyet (MK. madde 701 vd.) hükümlerinin benimsendiği görülmektedir. Tasarım hakkının soyut niteliği ve tasarımı birlikte meydana getiren kişilerin paylarının belirlenmesinin güçlük arz ediyor olması nedeniyle paylı mülkiyet yerine elbirliği mülkiyetinin hükümlerinin tercih edilmesi tarafımızca doğal karşılanmaktadır. Ancak kanunlar arasında dil birliğinin sağlanması ve kuşkuya yer bırakılmaması adına madde metninde konunun, birlikte tasarım hakkı sahiplerinin “elbirliği halinde mülkiyet hükümleri çerçevesinde hak sahibi olduğu” şeklinde ifade edilmesi yerinde olacaktır.

Diğer yandan, birlikte tasarım yapanların tasarım üzerindeki haklarının başka bir şekilde tanımlanıyor olmasına karşın hükmün diğer maddelerinde 554 sayılı KHK’dakine benzer düzenlemelere yer verilmiştir. Örneğin; 554 sayılı KHK’da payın devri ile ilgili olarak ortaklardan birinin payını devretmek istemesi halinde diğer pay sahiplerinin ön alım hakkı olduğu ve bu hakkın kullanılabilmesi için durumun iki ay içinde diğer paydaşlara bildirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Tasarı madde 12/5’te de ortaklara ön alım hakkı tanındığına dair bir düzenleme yer almaktadır. Bu hükümde “tasarım hakkının üçüncü kişiye devri halinde diğer ortakların önalım hakkı vardır” denilmekte ve bu hakkın kullanılabilmesi için durumun ortaklara iki ay içinde bildirilmesi ve ortaklarca da hakkın bir ay içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Oysaki elbirliği halinde mülkiyette mevcut olan hak, ortaklığın tasfiyesinde pay almaya yönelik bir haktır. Ayrıca bu tip ortaklıkta ortaklık sıfatı kişiyle bağlıdır. Bir ortağın ancak tasfiyede kendisine düşecek payı bir kişiye devretmesi gündeme gelebilir ve bu durum ortaklık sıfatını nakletmez, sadece alıcıya tasfiye sonunda söz konusu payı talep etme hakkı verir. Tasarı madde 12/5’te kastedilenin böyle bir devir mi olduğu, tasarım hakkının devrinden ne kast edildiği açık değildir. Diğer yandan, genel hükümlere göre miras ortaklığı dışında ortakların elbirliği

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

mülkiyetinin paylı mülkiyete çevrilmesini talep etme hakkı bulunmamaktadır. Ancak bazı özel kanunlarda paydaşlara bu hak tanınmıştır. Tasarı madde 12/5 bağlamında ortakların böyle bir talep hakkının bulunup bulunmadığının da belirlenmesi gerekir.

Zira, MK madde 701 uyarınca elbirliği mülkiyeti ancak kanunla ya da kanunda öngörülen sözleşmelerle tesis edilebilir ve madde 702 uyarınca da “ortakların hakları ve yükümlülükleri, topluluğu doğuran kanun veya sözleşme hükümleri ile belirlenir.” Bu nedenle ilgili hükümlerle ortakların hak ve yetkilerine ilişkin olarak daha detaylı bir düzenleme getirilmesinin oluşabilecek soru ve sorunların önüne geçilmesini sağlayacağı kanaati oluşmaktadır.

Çalışanın bildirim yükümlülüğü	Çalışanın bildirim yükümlülüğü
<p>MADDE 14- (1) Çalışan, 13 üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamında bir tasarımlı yaptığında, bu tasarımlı yazılı olarak ve gecikmeksizin işverene bildirmekle yükümlüdür. Tasarımlı birden çok çalışan tarafından gerçekleştirilmişse, bu bildirim birlikte yapılabilir. İşveren, bildirim kendisine ulaştığı tarihi, bildirimde bulunan kişi veya kişilere gecikmeksizin ve yazılı olarak bildirir.</p> <p>...</p> <p>(5) Çalışanın bildirimde bulunabilmesi için, işveren gereken yardımcı göstermek zorundadır.</p>	<p>MADDE 14- (1) Çalışan, 13 üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamında bir tasarımlı yaptığında, bu tasarımlı yazılı olarak ~~ve gecikmeksizin~~ işverene bildirmekle yükümlüdür. Tasarımlı birden çok çalışan tarafından gerçekleştirilmişse, bu bildirim birlikte yapılabilir. İşveren, bildirim kendisine ulaştığı tarihi, bildirimde bulunan kişi veya kişilere ~~gecikmeksizin~~ <u>en geç ... iş günü içinde</u> ve yazılı olarak bildirir.</p> <p>...</p> <p>(5) <u>İşveren</u>, çalışanın bildirimde bulunabilmesi için, ~~işveren gereken yardımcı göstermek zorundadır~~ <u>bulunmasını kolaylaştıracak ortamı hazırlamak, çalışan tarafından talep edilecek desteği sağlamakla yükümlüdür.</u></p>

Gerekeç: Maddenin birinci fıkrasındaki “gecikmeksizin” bildirim şartı ile son fıkrasındaki “gereken yardımcı göstermek” ifadeleri belirsizlik yaratmaktadır. Söz konusu hükümlerde, bildirim süreleri ve işverenin çalışana bildirim yapması konusunda ne şekilde yardımcı bulunabileceğine dair daha açık ve net bir düzenlemeye yer verilmesi ya da son fıkranın tamamen kaldırılması uygulamada doğabilecek sorunların önüne geçebilecektir.

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Çalışan tarafından yapılan tasarımlara ilişkin hak talebinde bedel	Çalışan tarafından yapılan tasarımlara ilişkin hak talebinde bedel
<p>MADDE 16- (1) İşveren, çalışan tarafından yapılan tasarım üzerinde hak talep ederse çalışanın makul bir bedelin kendisine ödenmesini isteme hakkı doğar.</p> <p>(2) Bedelin hesaplanmasında tasarımın ekonomik değerlendirilebilirliği, çalışanın işletmedeki görevi ve işletmenin tasarımın gerçekleştirilmesindeki payı özellikle göz önünde tutulur.</p> <p>...</p>	<p>MADDE 16- (1) İşveren, çalışan tarafından yapılan tasarım üzerinde hak talep ederse çalışanın makul bir bedelin kendisine ödenmesini isteme hakkı doğar.</p> <p>(2) Bedelin hesaplanmasında tasarımın ekonomik değerlendirilebilirliği, çalışanın işletmedeki görevi ve işletmenin tasarımın gerçekleştirilmesindeki payı özellikle göz önünde tutulur. <u>Taraflar bu bedel konusunda anlaşamadıkları takdirde, söz konusu bedel mahkemece tespit edilir.</u></p> <p>...</p>

Gerekçe: 554 sayılı KHK'nın 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında tarafların bedel konusunda anlaşamamaları durumunda mahkemeye başvurabilecekleri düzenlenmiştir. Tasarıda ise bu imkandan söz edilmemektedir. Kanımızca hükümde, tarafların bedelin tespitini mahkemeden talep edebilmelerinin mümkün olduğu belirtilmelidir.

Öğretim elemanlarının tasarımları	Öğretim elemanlarının <u>Üniversite mensuplarının</u> tasarımları
<p>MADDE 18- (1) Çalışanların tasarımları için uygulanan hükümler, özel kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, yükseköğretim kurumlarında bilimsel çalışma yapmakta olan öğretim elemanlarının yaptığı tasarımlar için de uygulanır.</p>	<p>MADDE 18- (1) ~~Çalışanların tasarımları için uygulanan hükümler, özel kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, yükseköğretim kurumlarında bilimsel çalışma yapmakta olan öğretim elemanlarının yaptığı tasarımlar için de uygulanır.~~</p> <p><u>Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullarda bilimsel çalışma yapmakta olan öğretim elemanlarının tasarımları üzerindeki hak, 13 üncü madde hükmünden farklı olarak, öğretim elemanlarına aittir.</u></p>

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

<p>(2) Öğretim elemanlarının kamu kuruluşlarıyla veya özel kuruluşlarla belirli bir sözleşme kapsamında yapmış olduğu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan tasarımlar için hak sahibinin belirlenmesinde sözleşme hükümleri esas alınır.</p>	<p><u>Öğretim elemanı sıfatı, Yüksek Öğretim Kanunu hükümlerine göre belirlenir.</u></p> <p><u>Öğretim kurumu tasarımla sonuçlanan araştırmalar için özel olarak belli araç ve gereçleri sağlamak suretiyle harcamalarda bulunmuşsa, öğretim elemanları öğretim kurumuna tasarımın değerlendirildiğini yazı ile bildirmek ve talep halinde tasarımın ne şekilde değerlendirildiği ve elde edilen kazanç miktarı hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Öğretim kurumu, kendisine yapılan yazılı bildirim tarihinden itibaren üç ay içinde elde edilen kazançtan uygun bir miktarın verilmesini talep eder. Ancak, talep edilecek miktar kurum tarafından yapılan harcamaları aşamaz.</u></p> <p>...</p>
---	--

Gerekçe: Tasarımın, çalışanların tasarımları üzerinde işverenin hak sahibi olacağına ilişkin maddelerinin öğretim elemanlarına da uygulanması, ilgili düzenlemelerin ruhu ile bağdaşmamaktadır. Öğretim elemanlarının tasarımları bakımından 554 sayılı KHK'daki düzenlemenin korunması gerekmektedir.

554 sayılı KHK'da öğretim elemanları meydana getirdikleri tasarımlar üzerinde hak sahibi iken Tasarıda bunun tam tersi bir yol izlenmiştir. Tasarıdaki düzenleme sonucunda üniversiteler öğretim elemanlarının tasarımlarının hak sahibi olacaklardır. Söz konusu 18 inci maddenin gerekçesine bakıldığında 554 sayılı KHK'da öğretim elemanlarına tanınan istisnanın diğer öğretim kurumlarında çalışanlara uygulanamaması nedeniyle bu değişikliğe gidildiğinin belirtildiği görülmektedir. Oysaki çalışanın tasarımları üzerinde işverene hak sahipliği tanıyan hükümlerin amacı masraf yapan ve riski üstlenen işverene, yüklendiği bu külfet karşılığında bir hak tesis etmektir. Özellikle madde 13/1 bakımından, işveren tasarım yapmaları amacıyla çalışanları istihdam etmek, bunun karşılığında çalışanlara bir ücret ödemektedir. Üniversitelerin ve buralarda

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

görev yapan öğretim elemanlarının aslı görevi, eğitim vermektir. Öğretim elemanlarının tasarımları üzerinde hak sahibi olamamaları akademik çalışmaların teşviki bakımından bir geri adımdır. Diğer yandan bu durum, üniversiteleri faaliyet amaçlarının dışında bir iş yükü ve sorumlulukla karşı karşıya bırakacaktır.

Başvuru şartları	Başvuru şartları
MADDE 28- ... (3) Ayrıca başvuruda; tasarımın görsel anlatımını veya örneğini açıklayan tarifname verilebilir ve tasarımın kullanıldığı veya uygulandığı ürünlerin sınıfı belirtilebilir. ... (6) Bu madde kapsamında yer alan ürün adı, sınıfı ve tarifnamede verilen bilgiler koruma kapsamını etkilemez. ...	MADDE 28- ... (3) Ayrıca başvuruda; tasarımın görsel anlatımını veya örneğini açıklayan tarifname ~~verilebilir~~ <u>verilir</u> ve tasarımın kullanıldığı veya uygulandığı ürünlerin sınıfı ~~belirtilebilir~~ <u>belirtilir</u> . ... (6) Bu madde kapsamında yer alan ürün adı ve ~~sınıfı ve tarifnamede verilen~~ sınıfına ilişkin bilgiler koruma kapsamını etkilemez. ...

Gereke: 554 sayılı KHK'nın 26 ıncı maddesi uyarınca; tescil başvurusunda, tasarımı açıklayan tarifname verilmesi zorunlu tutulmuşken; Tasarımın 28. maddesi ile tarifname verilmesi, başvuruçunun inisiyatifine bırakılmıştır. Öte yandan aynı madde ile açıkça, tarifnamenin koruma kapsamı dışında bırakılmış olduğu hüküm altına alınmıştır. Oysa tarifname, bir tasarımın, görsel anlatım ile yansıtılması mümkün olmayan görünüm özelliklerinin tarifinde kullanılmakta olup bu anlamda, tasarımın, diğer tasarımlardan farklı yönlerinin ifade edilmesi için önemlidir. Bu anlamda, tarifname verilmesinin zorunlu tutulması ve tarifnamenin koruma kapsamına alınması gerekmektedir. Tarifname verilmesinin zorunlu tutulması, tasarım sahiplerinin, tasarımlarının tüm özelliklerini diğer tasarımlar ile kıyaslayabilmesi bakımından önemlidir.

Diğer yandan, tarifname ile görsel anlatımla yansıtılması mümkün olmayan görünüm özelliklerinin tarifi mümkün olduğundan, bir tasarımın tüm özellikleri ile korunabilmesi açısından, tarifnamenin de koruma kapsamı içerisine alınması gerekli ve önemlidir.

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

İnceleme

MADDE 35- (1) Enstitü, konusu ve kapsamı tasarım tanımına uygun olmayan veya kamu düzenine ya da genel ahlaka aykırı tasarım tescil talepleri ile 3 üncü madde kapsamına girmeyen gerçek veya tüzel kişilerin başvurularını reddeder.

...

İnceleme

MADDE 35- (1) Enstitü, konusu ve kapsamı tasarım tanımına uygun olmayan, açıkça piyasadaki benzeri tasarımların sıradanlaşmış formunu taşıyan ve veya kamu düzenine ya da genel ahlaka aykırı tasarım tescil talepleri ile 3 üncü madde kapsamına girmeyen gerçek veya tüzel kişilerin başvurularını reddeder.

...

Gerekçe: 554 sayılı KHK'nın 9 uncu maddesinde yer alan "Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı tasarımlar koruma kapsamı dışındadır." hükmü tasarımın 10 uncu maddesinde de korunmuştur. Nitekim tescil başvuruları TPE tarafından incelenirken bu yönde bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu hususa, incelemenin kriterlerinin belirlendiği 35 inci maddede değinilmesi ise kanımızca hatalıdır. Zira başvuru aşamasında kamu düzenine ve genel ahlaka aykırılık incelemesi yapılmasını zorunlu kılan bu düzenleme, bir takım sakıncaların doğmasına neden olabilecektir. Şöyle ki "kamu düzeni ve genel ahlaka aykırılık" kavramları göreceli ve muğlak niteliktedir. Bu nedenle, bir tasarımın kamu düzenine ve genel ahlaka uygun olup olmadığı sorusuna verilen yanıt kişiden kişiye farklılık gösterir. Bu durum benzer başvuruların, nesnel ölçütlerle açıklanamayacak biçimde farklı sonuçlanmasına neden olacaktır. Diğer yandan böyle bir inceleme yapılırken sanatsal ifade özgürlüğünü sınırlayacak sonuçlar doğmaması konusunda dikkatli olunmalıdır. Ancak bu muğlak kavramların yorumlanma ve dolayısıyla somut olaya uygulanma biçimi bakımından bir kriter koymak imkanı bulunmamaktadır. Anılan nedenlerle 35 inci maddeden ilgili kısmın çıkarılması önerilmektedir.

Tasarım ile Enstitü'ye re'sen yapılacak inceleme esnasında, harcıalem tasarımlar için yapılan başvuruları reddetme yetkisi verilmesi ise önemli bir adım olacaktır. Gerçekten de mevcut uygulamada, bir tasarımın, diğer tasarımlar ile kıyaslanarak yeni ve ayırt edici olup olmadığının saptanması çok kolay olmadığı için, Enstitü, yapılan hemen her başvuruyu tescil ile sonuçlandırmaktadır. Ancak, yapılan başvurular arasında son derece sıradan ve harcıalem tasarımlar (örneğin, klasik bir çay bardağı veya çay kaşığı gibi) da mevcuttur, en azından bu tip başvurular bakımından TPE'ye başvuruyu re'sen reddetme imkanı tanınmalıdır.

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Koruma süresi	Koruma süresi
MADDE 39- ... (2) Tescilsiz tasarımların koruma süresi, koruma talep edilen tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten itibaren üç yıldır.	MADDE 39- ... (2)Tescilsiz tasarımların koruma süresi, koruma talep edilen tasarımın <u>Türkiye’de</u> kamuya ilk sunulduğu tarihten itibaren üç yıldır.
<p>Gerekçe: 554 sayılı KHK’nın 1 inci maddesinde tescilsiz tasarımların genel hükümlere tabi olacağı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme kapsamında, hak sahiplerinin, tescil ile koruma altına almamış oldukları tasarımlarını ancak Türk Ticaret Kanunu’nun “haksız rekabet”e ilişkin düzenlemeleri kapsamında korumaları mümkün olabilmektedir.</p> <p>Tasarı, kanaatimizce son derece isabetli bir şekilde, Tüzüğe uygun bir düzenleme ile “tescilsiz tasarımları” da koruma kapsamına almaktadır. Bu düzenleme uyarınca, artık tescili yapılmamış tasarımların da, koruma şartlarını taşıyor olmaları kaydıyla, tescilli tasarımlara sağlanan imkanlardan yararlanmaları mümkün olacaktır.</p> <p>Tasarı madde 1/3-b düzenlemesi uyarınca; bir tasarım, Türkiye’de kamuya sunulmuş olması halinde tescilsiz tasarım olarak korunur.</p> <p>Tescilli tasarım ile tescilsiz tasarım arasında koruma şartları (yani yenilik ve ayırt edicilik nitelikleri) ve koruma kapsamı bakımından bir fark bulunmamakla birlikte; koruma süresi bakımından farklar bulunmaktadır.</p> <p>Gerçekten de, Tasarımın 57 inci maddesi kapsamında, tasarım hakkına tecavüz hallerinde, tescilli tasarım hakkı sahibine tanınan tüm hukuki ve cezai taleplerde bulunma hakkı, tescilsiz tasarımın kamuya sunulmuş olması halinde, tescilsiz tasarım hakkı sahibine de tanınmıştır.</p> <p>Buna karşın, tescilli tasarımlar 5 yıllık periyotlarda yenilenmek kaydıyla 25 yıl boyunca korunmakta iken; tescilsiz tasarımlar koruma talep edilen tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten itibaren üç yıl olarak düzenlenmektedir. Bu nedenle kanaatimizce, madde 39/2, tasarımın “Türkiye’de” kamuya ilk sunulduğu tarih olarak değiştirilmesi gerekmektedir.</p>	

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

<p>Hükümsüzlük davası</p> <p>MADDE 53- ...</p> <p>(4) Tescilsiz tasarımlarda hükümsüzlük davası, hak sahibi olduğunu iddia eden kişiye karşı açılır.</p>	<p>Hükümsüzlük davası</p> <p>MADDE 53- ...</p> <p>(4) Tescilsiz ~~tasarımlarda hükümsüzlük davası, hak tasarımların koruma şartlarını taşımadığının tespitine ilişkin dava~~ <u>tasarım sahibi olduğunu iddia eden kişiye karşı açılır.</u></p>
--	--

Gerekçe: Tescilsiz tasarımlarda tescil söz konusu olmadığından, bunların hükümsüzlüğünden söz edilemez. Bu nedenle hükmün son fıkrasının değiştirilmesi gerekmektedir.

<p>Kanıtlayan belgeler</p> <p>MADDE 60- (1) Tasarım sahibi, tasarım hakkının ihlali iddiasına dayalı tazminat davası açmadan önce delillerin tespiti çerçevesinde ya da açılmış olan tazminat davasında uğramış olduğu zarar miktarının belirlenebilmesi için, ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgeler saklı kalmak kaydıyla, tasarımın kullanılması ile ilgili belgelerin, tazminat yükümlüsü tarafından mahkemeye sunulması konusunda karar verilmesini mahkemeden talep edebilir.</p> <p>...</p>	<p>Kanıtlayan belgeler</p> <p>MADDE 60- (1) Tasarım sahibi, ~~tasarım hakkının ihlali~~ <u>tasarım tescilinden doğan haklara tecavüz</u> iddiasına dayalı tazminat davası açmadan önce delillerin tespiti çerçevesinde ~~ya da veya~~ açılmış olan tazminat davasında uğramış olduğu zarar miktarının belirlenebilmesi için, ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgeler saklı kalmak kaydıyla, tasarımın kullanılması ile ilgili belgelerin, tazminat yükümlüsü tarafından mahkemeye sunulması konusunda karar verilmesini mahkemeden talep edebilir. <u>Hangi belgelerin ticari sır niteliğinde olduğu mahkemece tespit olunur.</u></p> <p>...</p>
--	---

Gerekçe: Hükümde ticari sır niteliğinde belgeler bakımından bir istisna getirilmekte ancak bu niteliğin nasıl belirleneceği hususuna değinilmemektedir. Bu nedenle söz konusu mahkemece belirlenmesi gerektiğine hükümde yer verilmelidir.

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

<p>Dava açılmayacak kişiler</p> <p>MADDE 63- ...</p> <p>(2) Tasarım sahibi, sebep olduğu zarardan dolayı kendisine tazminat ödemiş kişi tarafından, tasarım sahibinin el koymaması nedeniyle piyasaya sürülmüş ürünleri ticari amaçla kullanan kişilere karşı, bu Bölümde yer alan davaları açamaz.</p>	<p>Dava açılmayacak kişiler</p> <p>MADDE 63- ...</p> <p>2. FIKRA ÇIKARTILMALIDIR.</p>
---	--

Gerekçe: Maddenin ikinci fıkrası taklit mal satımını destekler mahiyette olduğundan metinden çıkarılmalıdır.

<p>Delillerin tespiti ve muhafazası talebi</p> <p>MADDE 67-</p> <p>...</p> <p>(2) Birinci fıkra gereğince delillerin tespitine ve muhafazasına yönelik tedbirler; tasarımın sağladığı haklara tecavüz sayılan fiillere konu olan ürünler ile bunların üretiminde ve dağıtımında kullanılan malzemelerin, araçların ve bunlara ilişkin belgelerin örnek alınarak veya alınmaksızın tespitinin yapılması ya da bunlara el konulması şeklinde olabilir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun delillerin tespitine ilişkin hükümleri, bu maddede öngörülen delillerin muhafazasına yönelik tedbirler için de uygulanır.</p> <p>...</p>	<p>Delillerin tespiti ve muhafazası talebi</p> <p>MADDE 67-</p> <p>...</p> <p>(2) Birinci fıkra gereğince delillerin tespitine ve muhafazasına yönelik tedbirler; tasarımın sağladığı haklara ~~tecavüz sayılan fiillere~~ konu olan ürünler ile bunların üretiminde ve dağıtımında kullanılan malzemelerin, araçların ve bunlara ilişkin belgelerin örnek alınarak veya alınmaksızın tespitinin yapılması ~~ya da~~ <u>veya</u> bunlara el konulması şeklinde olabilir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun delillerin tespitine ilişkin hükümleri, bu maddede öngörülen delillerin muhafazasına yönelik tedbirler için de uygulanır.</p> <p>...</p>
--	--

Gerekçe: Maddenin ikinci fıkrasında “tecavüz sayılan fiillere konu” sözüyle henüz tecavüzün mevcut olup olmadığının belli olmadığı bir aşamada böyle bir tespit yapılmış olduğu izlenimi yaratılmaktadır. Bu ifadenin metinden çıkarılması gerekir.

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

İhtiyati tedbirin niteliği	İhtiyati tedbirin niteliği
<p>MADDE 69- ...</p> <p>d) Tasarımın sağladığı haklara tecavüz olduğuna karar verilmesi halinde hak sahibinin zararının tazminini güvence altına almak amacıyla, ticari boyutta gerçekleştirilen tecavüz hallerinde davalının taşınır mallarına el konulması, taşınmaz mallarının tapu kayıtlarına şerh düşülmesi veya banka hesaplarının bloke edilmesi, tedbirlerini kapsayabilir.</p>	<p>MADDE 69- ...</p> <p>d) Tasarımın sağladığı haklara tecavüz olduğuna karar verilmesi halinde hak sahibinin zararının tazminini güvence altına almak amacıyla, ~~ticari boyutta~~ gerçekleştirilen tecavüz hallerinde davalının taşınır mallarına el konulması, taşınmaz mallarının tapu kayıtlarına şerh düşülmesi veya banka hesaplarının bloke edilmesi, tedbirlerini kapsayabilir.</p>

Gerekeç: Maddenin “d” fıkrasındaki “ticari boyutta” ifadesine ihtiyaç duyulmamaktadır. Zira böyle bir tanımlama tecavüz hallerinin sınıflandırılması ve bu sebeple kimi bazı tecavüzlerin kapsam dışına çıkmasına neden olabilecektir. Böylesi bir durum hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurma olasılığını da beraberinde getirir. Diğer yandan “ticari boyutta” ifadesinin korunması kararlaştırılsa dahi “hukuk güvenliği ilkesi” gereği bununla kastedilenin tanımlanması gerekir.